

האיש מקדש פרק שני קידושין

נד.

עין משפט נר מצוה

קבו א ב מיי פיה מהל
מעלה הליד:
קבו ג מיי שם פי"ו
הלכה ג:
קבו ד מיי פ"ד מהל
שקלים הליד:
קבו ה מיי פ"א מהל
מדרס הליד:
עוש"ע יו"ד סימן נד
סעף 3:

מוסף תוספות

א. הנשאר בקופות בר"ח
ניסן שמכאן ויאלץ אין
לוקחין קרבנות ציבור
אלא מתרומה חדשה
כדאמרין בר"ה (ו).
קרבנות ציבור הבאין
באחד בניסן מצוה להביא
מן החדש. רש"י כמות
קו ע"ב. ב. כשהוא בטל
מדרים ונדבות לוקחין
מהן עולות ומקריבין בשר
למזבח ועורות לכהנים.
רש"י ע"ג. ג. כגון שנתקרו
הטלאין או שאם היה
המזבח בטל והוצרכו
להביא עולות לקין
המזבח. מוס' הרא"ש.
ד. ועוד דהוה ליה
לאקשויו נמי מדר' יהודה
לדר' יהודה דהכא קאמר
אין מועלין בעתיקין
משום דניתנו ליהנות בהן
ובמתניתין ס"ל דמועלין
בכתנות כהונה אע"ג
דניתנו ליהנות בהם.
מוס' הרא"ש.

בכתנות כהונה. פ"ה משנתנו דקמני לא קידש אלמא לא מתחלל במקדש ככתנות כהונה שלא בלו וראויין לעבודה וכל זמן שראויין לעבודה אין מעילה בשגגתן שלכן הוקדשו למלאכי השרת שיהו הכהנים ורזיזים כמלאכי השרת להפשיטין בגמרא העבודה ולא ישאום עליהם אחר עבודה כהרף עין וא"ת א"כ היכי קאמר ר' יהודה דשוגג קידש וגם במוזד אליצא דר"מ הרי לא נתחללו דהא כלי שרת הן וכלי שרת (א) אמרי' דיש מועל אחר מועל ואין יוצאין לחולין וי"ל דאיירי דלותן כמות לא נתחננו עדיין לעבודה דלא אין קדושם כלי שרת עליהם אלא קדושם בדיק הציט כדאמר פ"ק דסנהדרין (ד' טו:). עבודתן מחנכתן: **מועלין בחדתין ואין מועלין בעתיקין בו.** קך היה הענין של הבאת שקלים צא' באלדר משמעין על השקלים להציאם וכל אותו חדש היו מבצין שקליהם בלשכה עד פרוס חג הפסח היינו אחד צניסן ותורמין מהן תרומה ראשונה שג' פרקים בשנה תורמין בפרוס הפסח ובפרוס עזרת ובפרוס החג' כלומר כל השקלים הציאם מאחד באלדר עד אחד צניסן ותורמין אותן מן הלשכה ותורמין מהן תרומה ראשונה בשלש קופות של שלש' סאין' ומנהן היו לוקמין כל קרבנות צבור' עד פרוס עזרת לפי הדרך ומן המותר של אותן קופות' פליגי [תנאין] התם (בשקלים פ"ד מ"ד) חד אומר שעושין מהן רקועי פחין' וצפוי למוצח וחד אומר שעושין מהן קין למוצח והנשאר מן הלשכה לאחר שנתמלאו הקופות נעשו שיריים לתומת העיר ומגדלותיה ומניסן ואילך המציא שקלו נותנו בתקלין חמתין פירוש שופרות הנקראים קך רחבים למטה וקצרים למעלה ועל שם שנותנין לתוכן שקלים חדשים משנה זו נקראים תקלין חמתין ומשמגיע אחד בסיון דהיינו פרוס עזרת תורמין תרומה שניה שנותנין שקלים שהוצאו בתקלין חמתין לתוך אותן שלש קופות כדי להקריב קרבנות ליבור עד פרוס החג ומפרוס עזרת המציא שקלו כמו כן נותנו עוד בתקלין חמתין עד אחד בשמרי דהיינו עד פרוס החג ואז תורמין תרומה ג' להקריב קרבנות צבור עד א' צניסן ואם לא מספקא תרומה שלישיית עד ניסן צהא פליגי התם (שם טו:). ת"ק סבר יחזור ויתרוס פ"י מהדמין שבאו צניסן סוכות לפסח אבל מן השיריים שנשמעו לאחר שנתמלאו הקופות אין תורמין לעולם ור"מ סבר יקח מן השיריים ומאותן שבאו אחר שכלו שלשה פרקי התרומה דהיינו צניסן וכל משמע

חורנו על כל לדין של ר"מ כו. כלומר אע"פ ששנינו לר"מ שזוג לא קידש לאו משום דס"ל הקדש שזוג אין מתחלל שחורנו כז"מ ששנה ר"מ בהלכות הקדש ולא מנינו מקום שאמר בו הקדש מתחלל במוזד ואין מתחלל שזוג אלא צין שזוג צין במוזד מתחלל וליתנהו להני טעמא דר' יוחנן לר"מ יש מעילה בשוגג הקדש וכיון דמעל נפק לחולין: **ומהני.** דקמני שזוג לא קידש אלמא לא נתחלל: **ככתנות כהונה שלא בלו.** וראויין לעבודה וכל זמן שראויין לעבודה אין מעילה בשגגתן שלכן הוקדשו מתחלה ליהנות בהן שוגגין רק שלא ימכין לחללן שלא נתנה תורה למלאכי השרת שיהו הכהנים ורזיזים כמלאכים להפשיטין בגמרא עבודה ולא ישאום עליהם אחר העבודה כהרף עין: **כלו דווקא.** דכיון דאין ראויין לעבודה הרי הן כשאר הקדש ולא ניתנו ליהנות בהן: **מועלין בחדתין ונתנים שופרות היו במקדש ובהם נתנים שקלים באחד כתוב עליו תקלין חמתין ומי שלא שקל שקלו באלדר שמיצאו בתוך שנתו נותנו לתוכה' והוצריין נותנים אותו בלשכה כשמגיע אחד מפרקי התרומה שבשלשה פרקים תורמין אותה' ובשני כתוב תקלין עתיקין ומי שלא שקל אשתקד מציאו בשנה הבאה ונותן לתוך שופר זה' והוצריים מפנין אותן מעות לשירי לשכה משנה שעברה: **מועלין בתקלין חמתין.** שהרי לקרבנות צבור הן עומדין: **ואין מועלין בתקלין עתיקין.** שמתורת שירי לשכה עליהם וניתנים לתומת העיר ומגדלותיה וכל כרבי תקון העיר דלוקמין וקסבר ר' יהודה אין מעילה בשירי לשכה שנשאר עודף על הקופות לאחר ג' תרומות: **ה"ג שהיה ר"מ אומר מועלין בשירי לשכה:** והא חומת העיר ומגדלותיה כו. ואמאי מועלין בהן נימא לא נתנו מעות למעלה מאחר שעומדין לתומת העיר שלא ניתנה תורה למלאכי השרת שיהיו ורזיזים מליהנות מן החומה לישב צילה ועליה אלא על כרחך אע"פ שהותרה הנאת החומה לענין שאר הנאות מיהא בקדושתיהו קיימי: **אימא ר' יהודה אומר מועלין בעתיקין.** כדאמרין במתני' נמי שזוג קידש דקסבר אע"פ שניתנו כתנות כהונה ליהנות לכהנים לאחר עבודה לענין שאר הנאות בקדושתיהו קיימי ומעל זה בקידושין יוצאו לחולין אבל מוזד שאין בו מעילה לא נתחלל ולא קידש: **כאימרא.** הרי עלי ככר זה: **כאימרא כשה התמיד:** כדירים. ליר בהמות הקדש ודיר הנה: **וכי אימא.** הא דאמר ר' יהודה לא אמר כלום משום דלא אמר כירושלים אלא הרי זה עלי ירושלים:**

(א) יומא ל מעילה די: בריבס ה"ה: (ב) געמי' תוספות לקמן טו. ד"ה הקסן [וע"ע מוס' יומא סט. ד"ה בניי (א) כהונה] (א) רש"ל מ"ז, (ד) ירוש' שקלים פ"ב ה"ג, (ה) זבמתי' נוסף: כהונה] (א) רש"ל מ"ז, (א) זבמתי' דמני אלוה דרי ישמעאל נר רב יצחק] (ח) מדרס י"ג, (ט) געמי' (י) זבמתי' נוסף: במוקדש והר"א, וכהו' בתוס', ותי' רש"י] (י) יומא ה"ה: (ל) שקלים פ"ב מ"ז, (ט) געמי' פ"א מ"ז, (ט) געמי' פ"ב מ"ז, (ט) געמי' פ"ב מ"ז, (ק) געמי' פ"ד מ"ז, (ר) געמי' ירוקני זהו ציפוי לנתן קדש הקדשים וחד אחר כללי שרת וחד אמר שעושין מנהן קין מנחה. רש"י] (א) זבמתי' פ"ג ה"ג, (א) געמי' לא. רש"י. אמנם עיין ש"ל (א) געמי' שכלו כל השלשה קופות חוץ לשניה שלמה כו. רש"י] וכו"ה דפ"ד, ולפנינו ע"פ הגהות מהרש"ל, (ג) זבמתי' כח, ד"ל, (א) ר"ה שם, יומא סה: ע"ש, (ד) זבמתי' פ"ד ה"ב].

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה בכתנות וכו' אמרין דיש מועל ניב' לקמן ד' ה"א:

מוסף רש"י

כאישים. כהשו' של מוצח נדרים (י). כל האומר כירושלים לא אמר כלום. ללא מיקדשה ירושלים (שם יא.).

חורנו על כל לדין של ר"מ כו. כלומר אע"פ ששנינו לר"מ שזוג לא קידש לאו משום דס"ל הקדש שזוג אין מתחלל שחורנו כז"מ ששנה ר"מ בהלכות הקדש ולא מנינו מקום שאמר בו הקדש מתחלל במוזד ואין מתחלל שזוג אלא צין שזוג צין במוזד מתחלל וליתנהו להני טעמא דר' יוחנן לר"מ יש מעילה בשוגג הקדש וכיון דמעל נפק לחולין: **ומהני.** דקמני שזוג לא קידש אלמא לא נתחלל: **ככתנות כהונה שלא בלו.** וראויין לעבודה וכל זמן שראויין לעבודה אין מעילה בשגגתן שלכן הוקדשו מתחלה ליהנות בהן שוגגין רק שלא ימכין לחללן שלא נתנה תורה למלאכי השרת שיהו הכהנים ורזיזים כמלאכים להפשיטין בגמרא עבודה ולא ישאום עליהם אחר העבודה כהרף עין: **כלו דווקא.** דכיון דאין ראויין לעבודה הרי הן כשאר הקדש ולא ניתנו ליהנות בהן: **מועלין בחדתין ונתנים שופרות היו במקדש ובהם נתנים שקלים באחד כתוב עליו תקלין חמתין ומי שלא שקל שקלו באלדר שמיצאו בתוך שנתו נותנו לתוכה' והוצריין נותנים אותו בלשכה כשמגיע אחד מפרקי התרומה שבשלשה פרקים תורמין אותה' ובשני כתוב תקלין עתיקין ומי שלא שקל אשתקד מציאו בשנה הבאה ונותן לתוך שופר זה' והוצריים מפנין אותן מעות לשירי לשכה משנה שעברה: **מועלין בתקלין חמתין.** שהרי לקרבנות צבור הן עומדין: **ואין מועלין בתקלין עתיקין.** שמתורת שירי לשכה עליהם וניתנים לתומת העיר ומגדלותיה וכל כרבי תקון העיר דלוקמין וקסבר ר' יהודה אין מעילה בשירי לשכה שנשאר עודף על הקופות לאחר ג' תרומות: **ה"ג שהיה ר"מ אומר מועלין בשירי לשכה:** והא חומת העיר ומגדלותיה כו. ואמאי מועלין בהן נימא לא נתנו מעות למעלה מאחר שעומדין לתומת העיר שלא ניתנה תורה למלאכי השרת שיהיו ורזיזים מליהנות מן החומה לישב צילה ועליה אלא על כרחך אע"פ שהותרה הנאת החומה לענין שאר הנאות מיהא בקדושתיהו קיימי: **אימא ר' יהודה אומר מועלין בעתיקין.** כדאמרין במתני' נמי שזוג קידש דקסבר אע"פ שניתנו כתנות כהונה ליהנות לכהנים לאחר עבודה לענין שאר הנאות בקדושתיהו קיימי ומעל זה בקידושין יוצאו לחולין אבל מוזד שאין בו מעילה לא נתחלל ולא קידש: **כאימרא.** הרי עלי ככר זה: **כאימרא כשה התמיד:** כדירים. ליר בהמות הקדש ודיר הנה: **וכי אימא.** הא דאמר ר' יהודה לא אמר כלום משום דלא אמר כירושלים אלא הרי זה עלי ירושלים:**

חורנו על כל צדדים של ר"מ ולא מצינו הקדש בשוגג אין מתחלל במוזד מתחלל ומשנתנו בכתנות כהונה שלא בלו הואיל וניתנו ליהנות בהן' לפי' שלא ניתנה תורה למלאכי השרת ת"ש ככתנות כהונה שבלו מועלין בהם דברי ר"מ מאי לאו אפי' לא בלו בלא בלו דוקא ת"ש מועלים בחדתין וואין מועלים בעתיקים' (דברי ר' יהודה) ר' מאיר אומר מועלין אף בעתיקים' שהיה ר"מ אומר מועלין בשירי הלשכה ואמאי נימא הואיל וניתנו ליהנות' לפי שלא ניתנה תורה למלאכי השרת דהא חומת העיר ומגדלותיה משירי הלשכה אתו' דתנן חומת העיר ומגדלותיה וכל צרכי העיר באין משירי הלשכה לא תימא ר"מ אלא אימא ר' יהודה ת"ש דתניא אמר ר' ישמעאל בר רבי יצחק אבני ירושלים שגשרו מועלים בהם דברי ר"מ לא תימא ר"מ אלא אימא ר' יהודה אי ר' יהודה ירושלים מי מיקדשא' והתנן כאימרא כדירים כעצים כאישים כהיכל כמזבח כירושלים ר' יהודה אומר כל האומר ירושלים לא אמר כלום וכי תימא משום דלא אמר כירושלים והתניא' ר' יהודה אומר כל האומר כירושלים לא אמר כלום עד שידור בדבר הקרב כירושלי' תרי

מחוק פירוש רש"י אם מועלין בהן או לא אמנם ר' יצחק צן אברהם פירש דמועלין בחדתין לר' יהודה אף לאחר כל התרומה שמא יטרכו להן לבסוף להקריב קרבנות' והכי נמי תני במסכת שקלים (סג) גבי קופות דקאמר התם שלמה שלישיית כלומר א' שכלתה כל הקופה השלישית חוזר לשניה שלמה שניה חוזר לראשונה שלמו שלשתן יחזור ויתרוס פירוש מתקלין חמתין שהוצאו אחר החג ואל יתרוס משירי הלשכה ר"מ אומר יחזור לשיריים שהיה ר"מ אומר מועלין בשיריים שמא יטרכו להם לבסוף והשתא סבר כמאן דאמר יחזור ויתרוס ולכך מועלין בחדתין שמא יטרכו להם אבל לא בעתיקין פירוש דהיינו שופרות אחרים וכתוב עליהם תקלין חמתין דמי שלא שקל אשתקד מציאו לשכה הבאה ונותנו לתוך שופר זה ואין מועלין בהן לפי שמורת שירי הלשכה עליהן ועושין מהן חומות והגדלותיה ר"מ אומר מועלין אף בעתיקין שהיה ר"מ אומר מועלין בשירי הלשכה ור"מ לטעמיה דאמר התם שלמו כולם חוזר לשיריים ודומין זה לזה דכי היכי דחורים לשיריים ה"ג חורים לעתיקין אם יטרכו וא"ת והיכי מצי לתרוס מעתיקין לקרבנות ליבור הא בעינן תרומה חדשה כדדרשי' ב"ה (דף טו.) הצא מתרומה חדשה מעולת חדש בחדש' וי"ל דהיינו למוצה אבל היכא דלא אפשר בעדין' א"כ י"ל כיון שבאו בשנה זו כלומר שלא היה שנה תמימה מן ההבאה שפיר קרינא ביה תרומה חדשה ומתוך כך ניחא קושיא אחרת שמקשין העולם דבמסכת שקלים (דף טו.) אמר אבני מוצח ועוזות וההיכל מועלים בהם ופריך התם וכו' יש מעילה בשיריים הרי משיריים נעשין וכי תימא ר"מ היא דאמר מועלין בשיריים כלום אמר ר"מ אלא בתוך שנתו ואנו חוץ לשנתו קיימינן שהרי מוצח והיכל כמה שנים יש שנעשו וקשה דהא ר"מ אמר הכא מועלין בעתיקין אע"ג דעברו שנתו וא"כ מנינו לאוקמיה היא דמסכת שקלים ומאי פריך התם כלום אמר ר"מ ולפי מה דמתרצינן הכא דקרינן ביה תרומה חדשה מאחר שהוצא בשנה זו ניחא שפיר הא דלא מצינו לאוקמיה היא דהתם כ"מ: **אימא ר' יהודה.** מכאן משמע דלי"ג לעיל גבי אין מועלין בעתיקין דברי רבי יהודה דאי גרס ליה ה"ל איפוך אלא ודאי סתמא נגזית וגם ר"ת מתק מספריו':